

SINT THOMAS OVER GOD EN HET LIJDEN

Een van de mooie dingen van Thomas' theologie is dat hij keer op keer begint met: *'Het schijnt eerder niet dan wel waar te zijn'*. Hij laat de kritische tegenvraag toe en is er niet bang voor. Gelovig vertrouwen en kritisch verstand moeten elkaar scherp houden. De antwoorden moeten niet over de vragen heenwalsen. Zoals de vraag: *Is er een goede God als het kwaad onschuldige mensen treft?* Denk aan de verschrikkingen van de holocaust die vandaag herdacht worden. Of dat iemand plotseling haar dierbaarste vriendin verliest.

Waar is dan de goede God? Valt hier nog iets blijds te boodschappen? Hij is toch almachtig! Waarom doet hij dan niets? Of kan Hij er niets aan doen? Maar dan is Hij geen God!

Thomas zegt dan over God en het lijden: *God is betrokken bij al wat gebeurt, maar niet bij één onderdeel apart - dood die ineens toeslaat bijvoorbeeld - maar bij héél de schepping-in-beweging, héél het mensenverhaal, bij het 'totale plaatje'. Maar hoe? Dat zien wij meer niet dan wel.* Of in woorden van Abel Herzberg: Wij zien niet het geheel, enkel fragmenten. *God is goed. Maar hoe? Daar kunnen wij niet bij.*

Komen we met zo'n antwoord verder? Kun je niet beter je mond houden? Zeker, de vraag wordt niet opgelost. Maar het houdt wel ons denken open. Het doet ons alert zijn dat er méér speelt dan wij zien. Tim Radcliffe bezocht een kindertehuis in Ruanda Burundi kort na de genocide. Zag kinderen met afgehakte ledematen. Kon enkel jankend naar buiten rennen 'Waarom, waarom?' ... onmacht... wanhoop... 'Waar ben je God?' Diezelfde avond vierde hij met de zusters in het tehuis de eucharistie En in die viering voelden zij, meer dan dat zij het begrepen, dat God zich niet afzijdig houdt maar in Jezus de Gezalfde het lijden meedraagt En op een wonderlijke manier hielp het: het verdriet werd niet weggenomen maar opgetild, omarmd: het kwaad is niet meer terug te draaien - heel een samenleving vergiftigd, zoveel levens gebroken - maar er is een tegengif ingebracht, een verband om het gebrokene heengelegd

In een studie van de Leuvense universiteit over Christus en het lijden lezen wij: 'Thomas van Aquino spreekt regelmatig over Christus als *'patiens'*. En dat kun je vertalen met *'lijdend'*, maar ook met *'duldend'* of *'dragend'*: de dulder van het lijden, die het lijden ondergaat én draagt. Dat is iets anders dan berusting, erin wegzakken of blijven hangen. Het is ook geen ongevoeligheid of ontkenning van de realiteit.

Thomas zegt met Augustinus:

"Menselijk geduld stelt ons in staat tegenslag evenwichtig te verdragen, zodat wij het goede niet in de steek laten en gericht blijven op het betere"

Geduld is geestelijke actief: Het gaat de harde realiteit aan, gaat er mee om; en probeert er het beste ervan te maken.

En waar het lijden niet weg te nemen is

- verharding waartegen niet op te praten valt,

krijgsheren die stad en land verwoesten, een slopende ziekte -

laat het zich niet door het kwaad bepalen, maar is er liefdevol in aanwezig.

Zoals Christus niet met gelijke munt terugbetaalde.

maar zijn beulen bij zijn Vader verontschuldigde: *Zij weten niet wat zij doen.*

Gods *genade en waarheid* wonen in Hem', Gods betrokkenheid op ons.

Die brengt hij in in een situatie waar enkel vernieling aan de macht schijnt.

Jezus geeft geen verklaring van het lijden,

maar in hem laat God zien hoe Hij met het lijden omgaat.

In de persoon van Jezus wil Hij de wereld van binnenuit genezen,

door het lijden niet van zich af te duwen, maar er doorheen te gaan.

Jezus is als het ware in de ziekte van onze wereld gekropen,

eraan lijdend en midden uit het lijden heel hard roepend: *'God, waar ben je?'*

En God de Vader heeft hem gehoord en in zich opgenomen, in zijn heerlijkheid,

in één Geestesadem die verbindt en leven doet.

En zo kan ook met ons gebeuren als het leed ons slaat.

Geduld in christelijk perspectief is: dragen om het naar God toe te brengen,

het uithouden als een uitstaan naar God; dat is:

het naar God toe dragen en zich door Hem laten dragen,

de situatie open houdend voor de manier waarop Hij verkiest er te zijn.

Ik denk aan een gesprek met iemand in diepe rouw.

Als bij hem of haar het verdriet heftig opkomt, zwijg ik en laat ik het toe;

verbonden met de ander probeer ik het te laten zijn

en het in stilte voor God te brengen: dat Hij het aanraakt.

En als het niet te harden is en een luide klacht klinkt,

probeer ik het te laten zijn als een zichzelf-uitschreeuwen,

dat ik naar God toe laat gaan: dat Hij die schreeuw opvangt,

dat Hij ons opvangt en in zich opneemt, in zijn stilte, in zijn vrede.

Dominicuskerk Utrecht, 27 januari 2019

Jozef Essing o.p.